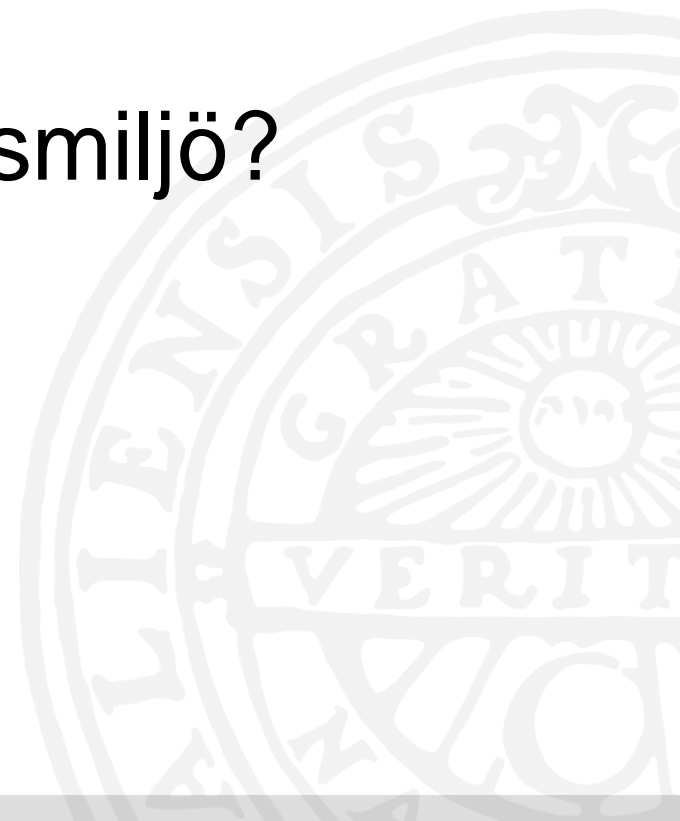

UPPSALA
UNIVERSITET

Lönar sig god arbetsmiljö?

Malin Lohela Karlsson, med dr
Uppsala universitet
Institutionen för medicinska vetenskaper
Arbets- och miljömedicin

Bakgrund

- Samband mellan arbetsmiljö och medarbetares hälsa
- Behov av interventioner på arbetsplatser för att förebygga ohälsa
- Incitament för arbetsgivare att genomföra insatser
 - Lagkrav
 - Ekonomiska incitament
 - Moral och etik

(Miller & Haslam, 2009, Van Dongen et al 2013, Martinsson et al 2016)

Ekonomiska incitament

Samband

Arbetsmiljö och hälsa
påverkar produktivitet

Felaktig belastning -
>längre och mer
frekvent behov av
återhämtning ->
försämrad prestation

Kostnader

Ett problem som inte
åtgärdas är också en
kostnad

Problemet orsakar X
timmar
produktionsbortfall

Kostnads- effektivitet

Kostnad vänds till en
investering om man
kan påvisa vinst av
insats

Den här insatsen
resulterar i färre pauser
vilket ger X timmar mer
arbetstid per vecka

Är insatser (inte) alltid lönsamma?

- Insatser som inte ger effekt är inte kostnadseffektiva.
- Insatser som inte är riktade till organisationens behov kommer med största sannolikhet inte vara ekonomiskt lönsamma.

Viktigt att identifiera vilka behov som finns och genomföra en insats som är anpassad till organisationens förutsättningar samt befintliga mål. Ref: von Thiele Schwarz et al. 2020 EJWOP

Utveckling av verktyg för att beräkna kostnadseffektivitet av förebyggande insatser på arbetsplatsen

- Vetenskapliga verktyg som är användbara, sk "user friendly", saknas.
- Det saknas verktyg som innehåller stöd:
 - Koppling till SAM och verksamhetsmål
 - Kostnader för problemet (arbetsmiljö- och hälsoproblem)
 - Effektivitet och kostnadseffektivitet
- Viktigt att verktyget inte endast riktar sig till ekonomer!
 - Ekonomiska effekter av förebyggande arbetsmiljö- och hälsoarbete kommuniceras ofta av andra grupper än ekonomer som inte är vana att genomföra beräkningar.

UPPSALA
UNIVERSITET

Arbetshälsoekonomiska analysverktyget

Arbetshälsoekonomiskt analysverktyg

Ett komplement till Riktlinjer för psykisk ohälsa på arbetsplatsen

En sammanställning från Arbetshälsoekonomiska analysgruppen 1/2016

- Bygger på tidigare forskning inom arbetsmiljö och ekonomi
- Utgår ifrån en analys av organisationen för att undersöka behov och göra en koppling till satta mål.
- Är strukturerat enligt tre för organisationen vanliga frågor inför beslut om arbetsmiljö- och hälsoinsatser:
 - Ohälsans påverkan på ekonomin
 - Kostnadsberäkning av ohälsa
 - Ekonomisk effekt av insatser
- Verktöget kombinerar forskningresultat inom arbetshälsoekonomi med användarvänliga beräkningsmodeller
- *Utvecklat i forskningsprojekt vid Karolinska Institutet, Enheten för Interventions- och implementeringsforskning*

FORTE:

afa
FÖRSÄKRING

UPPSALA
UNIVERSITET

Syfte

Ge stöd till användaren

- i genomförande av en arbetshälsoekonomisk verksamhetsanalys.
- i att räkna på, och argumentera sakligt för, åtgärder mot arbetsmiljö- och hälsoproblem på arbetsplatsen.

Verktuget kan hjälpa verksamheter att

- identifiera behov
- prioritera ekonomiska resurser
- ta fram en övergripande arbetsmiljöstrategi

UPPSALA
UNIVERSITET

Målgrupp

Aktörer som arbetar med planering och uppföljning av arbetsmiljö- och hälsoaktiviteter, tex

- Organisationsledning
- Chefer
- HR
- Arbetsmiljögruppen/skyddskommitté
- Företagshälsan

Process

Kartläggning

- Identifiering av problem
- Möjliga handlingsalternativ
- Kalkyl för beslutsunderlag

Åtgärd

- Genomförande av föreslagen insats

Utvärdering

- Effektutvärdering
- Kostnadseffektivitet
- Återbetalningstid

UPPSALA
UNIVERSITET

Arbetshälsoekonomiskt analysverktyg

Grundmodell för att räkna på arbetsmiljö- och hälsoproblem generellt

Beräkningsmodell för olika ohälsorsaker

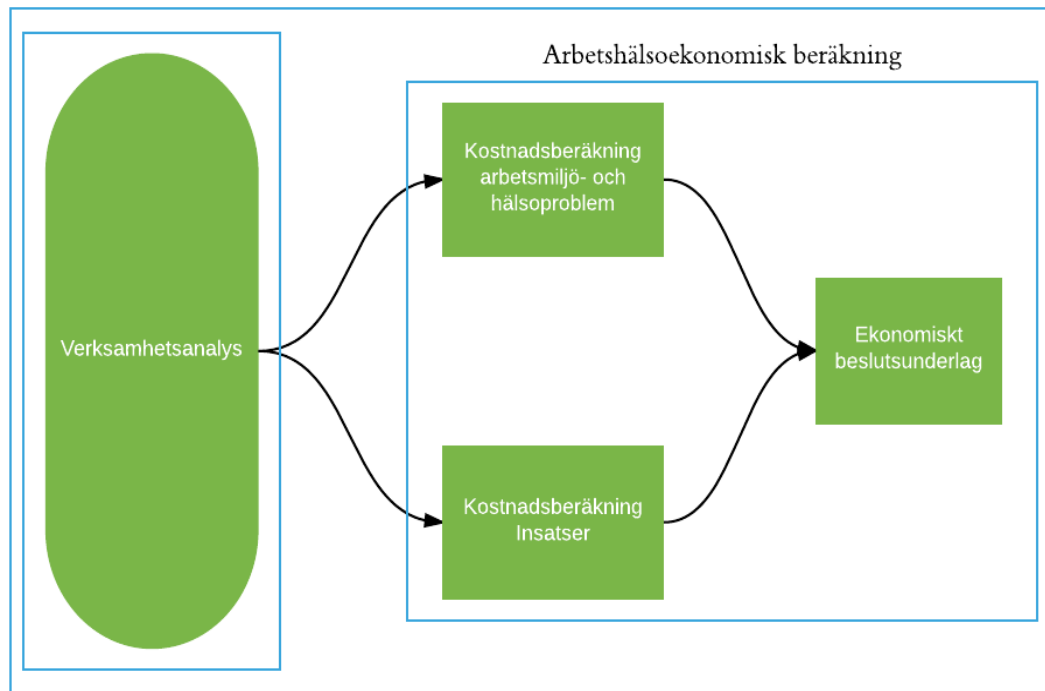
Psykisk ohälsa

Ländryggsproblem

Levnadsvanor

Arbetshälsoekonomiskt analysverktyg

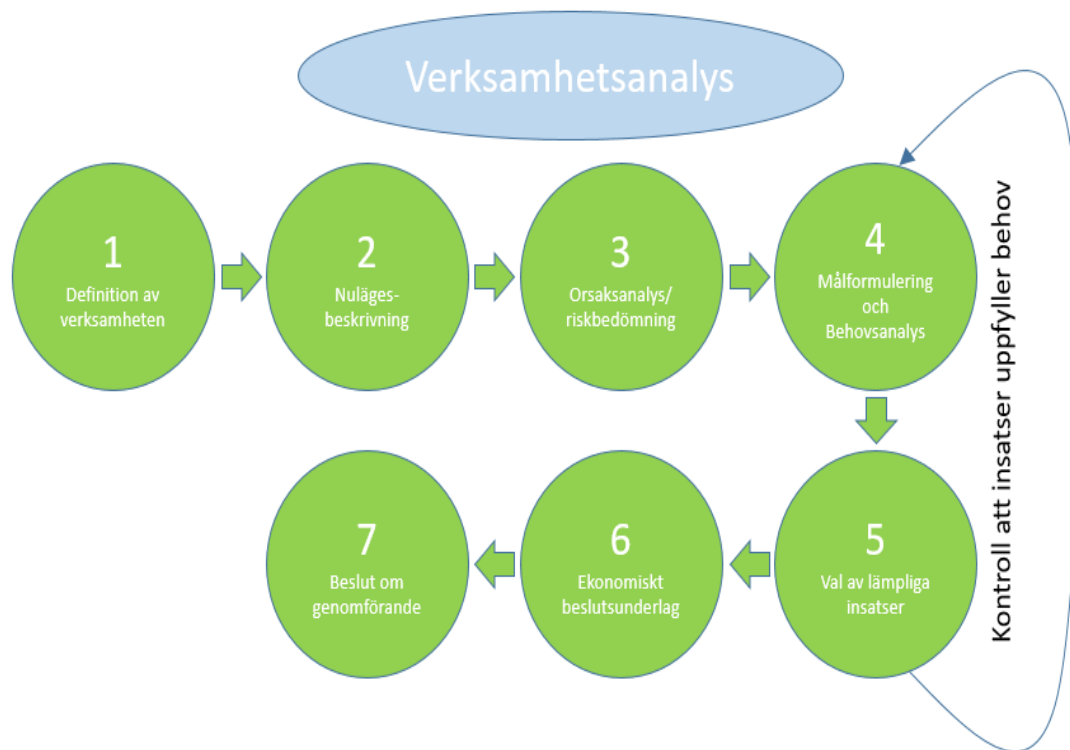

Arbetshälsoekonomiskt analysverktyg och SAM

- Upplagt utifrån tankarna med SAM/förbättringsarbete
- Genom att följa verksamhetsanalysen täcks alla steg in förutom uppföljning.
- Hjälper organisationen att välja rätt insatser utifrån sina behov.
- Ett stöd i det förebyggande arbete.

B – Verksamhetsanalys – insats

B1	Organisationens namn:	<i>Demo Alltjänst AB</i>
B2	Kontaktperson:	<i>Anna Andersson</i>
B3	Insatsnamn:	<i>Screening</i>
Vilka insatser avses? – Beskriv insatsen och de delinsatser den eventuellt består av så tydligt som möjligt		
B4	<i>Utvärdera metoder ur "Riktlinjer för psykisk ohälsa på arbetsplatsen", upphandla genomförande, genomför screening, sammanställ resultat som underlag för utbildning i survey-feedback metod för chefer och personal.</i>	
Syfte med insatserna – Beskriv vad insatsen skall leda till för organisationen, verksamheten och/eller personalen		
B5	<i>Syftet är att skapa en ökad kunskap om vad psykisk ohälsa är, hur den drabbar våra anställda och vår arbetsplats, identifiera orsaker och orsakssamband samt lägga grunden för ett arbete på övergripande samt lokalt plan för att förebygga och främja psykisk (o)hälsa.</i>	
Stöd för verksamhetens övergripande mål – Beskriv vilka verksamhetsmål som stöds av den definierade insatsen samt ev på vilket sätt de övergripande mål stöds		
B6	<i>Verksamhetsmål som stöds är minskad sjukfrånvaro, högre vårdkvalitet, bättre ekonomi.</i>	
Alternativa ansatser – Beskriv de alternativ som analyserats, och motivera vald ansats		
B7	<i>Alt 1: Genomföra enkätundersökning bland alla anställda för att kunna analysera och identifiera orsaker. Nackdel: Endast ögonblicksbild och fångar endast de områden som man frågar efter. Alt 2: Intervjuer/fokusgrupper. Nackdel: Är alltför tidskrävande (dyrt) om alla skall vara med, svårt att samordna tid och är inte heltäckande om bara några deltar. Vi beslutar oss för att genomföra en enkät.</i>	
Mål med insatserna – Beskriv vad insatsen skall leda till för organisationen, verksamheten och/eller personalen		
B8	<i>Skapa ett underlag med information om hur de anställda mår och upplever sin organisatoriska och sociala arbetsmiljö. Underlaget förväntas bidra till ökad medvetenhet, ökad dialog och vara underlag för tydliga handlingsplaner. Fler medarbetare med förhöjd risk identifieras tidigt.</i>	
Målgrupp – Beskriv vilka som skall nås av insatsen samt på vilket sätt de nås		
B9	<i>Samtliga anställda i företaget; personal, chefer och ledning.</i>	
När nås förväntad effekt av insatsen?		

UPPSALA
UNIVERSITET

Arbetshälsoekonomiskt analysverktyg för arbetsmiljö- och hälsoarbete

Del 1 – Verksamhetsanalys

Används för att kartlägga verksamhetens behov och de ekonomiska konsekvenserna av arbetsmiljö- och hälsoproblem (undersöka och analysera). Verktøget är också en hjälp till att formulera mål med satsningen och planera för insatser (åtgärda).

Del 2 - Arbetshälsoekonomisk beräkning

Består av tre delar: 1) kostnadsberäkning av konsekvenser av arbetsmiljö- och hälsoproblem (undersöka och analysera), 2) kostnadsberäkning av insatser vid arbetsmiljö- och hälsoproblem (åtgärda) samt ett 3) ekonomiskt beslutsunderlag.

Arbetshälsoekonomisk beräkning

Modellen är utvecklad för att beräkna en ungefärlig kostnad för arbetsmiljö- och hälsoproblem.

Den arbetshälsoekonomiska beräkningen ger:

- Stöd för beräkning av kostnad för ohälsa
 - Sjukfrånvaro
 - Produktionsbortfall
- Stöd för beräkning av kostnader för insatser mot ohälsa.
 - Externa kostnader
 - Interna kostnader
- Stöd för genomförande av ekonomisk plan.

Arbetshälsoekonomisk beräkning

Beräkningsdelen är uppbyggt utifrån nedanstående delar:

- 1) Produktionsbortfallskostnad pga arbetsmiljö- och hälsoproblem beräknat utifrån lön
- 2) Kostnad för sjukfrånvaro baserat på beräknat lön
- 3) Möjlighet att beräkna produktionsbortfalls- och sjukfrånvarokostnad utifrån påverkan på gruppens produktion.
- 4) Insatskostnad (direkta och indirekta kostnader)
- 5) Ekonomiskt beslutsunderlag

Kostnadsberäkning ohälsa & arbetsmiljö

C - Beräkningsmodell för ekonomiska konsekvenser av psykisk ohälsa						
C1	Organisationens namn:	Demo Alltjänst AB				
C2	Kontaktperson:	Anna Andersson				
C3	Tidperiod (12 månader)	2016-01-01	-	2016-12-31		
Beräkning av kostnad för produktionsbortfall pga psykisk ohälsa						
C4	Totala personalkostnader (lön + sociala + kringkostnader), kr per år	+	Förvärt över till C4 996 840 000			
C5	Vinst i företaget, kr per år	+	10 000 000			
C6	Summa, värde av arbete:	=	1 006 840 000	--	1 006 840 000	
C7	Andel av personalen med hög stressnivå (%)		22%			
C8	Produktionsbortfall vid hög stressnivå (%)	*	9%			
C9	Totalt produktionsbortfall	=	2,0%	--	+	2,0%
C10	Värde av produktionsbortfall (för över till ruta C18)			=	Förvärt över till C18 19 935 432	
Beräkning av kostnad för sjukfrånvaro pga psykisk ohälsa						
C11	Total kostnad för kort sjukfrånvaro (dag 1-14), kr per år		Förvärt över till C11 24 750 000			
C12	Andel av kort sjukfrånvaro som beror på psykisk ohälsa	*	6%			
C13	Kostnad för kort sjukfrånvaro beroende på psykisk ohälsa, kr per år	=	1 485 000	--	+	1 485 000
C14	Total kostnad för lång sjukfrånvaro (dag 15-1), kr per år		Förvärt över till C14 1 980 000			
C15	Andel av lång sjukfrånvaro som beror på psykisk ohälsa	*	40%			
C16	Kostnad för lång sjukfrånvaro beroende på psykisk ohälsa, kr per år	=	792 000	--	+	792 000
C17	Kostnad för sjukfrånvaro beroende på psykisk ohälsa, kr per år			=	Förvärt över till C17 2 277 000	
Summering av kostnad pga psykisk ohälsa						
C18	Värde av produktionsbortfall, kr per år			+	19 935 432	

Ekonomiskt beslutsunderlag

- Maximal kostnad insats?
- Minsta effekt för break-even?
- ROI?

J - Return on investment (ROI)			
J1	Organisationens namn:	Demo Alltjänst AB	
J2	Kontaktperson	Anna Andersson	
J3	Tidperiod (12 månader)	2017-12-31 – 2017-12-31	
Beskriv insatsen som beräkningen avser			
J4	Summering av alla insatser; se formulär G samt respektive underformulär H1-H5 och I1-I5.		
Beräkningsalternativ 1 <i>(Investeringen är känd, effekten är känd, beräkna ROI)</i>			
J5	Total kostnad för psykisk ohälsa, kr per år	Förs ex över från C20	22 212 432
J6	Minskad andel av personal med hög stressnivå	+	20%
J7	Ekonomisk nytta av insatsen, kr per år	=	4 442 486
J8	Total kostnad för insatsen, kr	-	1 864 319
J9	Ekonomiskt överskott av insatsen (år 1)	=	2 578 167
J10	Total kostnad för insatsen, kr	/	Förs över från J8 1 864 319
J11	Return on investment (ROI), %, alt 1.	=	138%
Beräkningsalternativ 2 <i>(Investeringen är okänd, effekten är känd, beräkna maximal insatskostnad)</i>			
J12	Total kostnad för psykisk ohälsa, kr per år	Förs ex över från C20	22 212 432
J13	Minskad andel av personal med hög stressnivå	+	10%
J14	Maximal kostnad för insatsen, alt 2.	=	2 221 243
Beräkningsalternativ 3 <i>(Investeringen är känd, effekten okänd, beräkna minsta effekt för att nå break-even)</i>			
J15	Total kostnad för insatsen, kr	Förs ex över från G34	1 864 319
J16	Total kostnad för psykisk ohälsa, kr per år	/	Förs ex över från C20 22 212 432
J17	Minskad andel av personal med hög stressnivå för break even, %, alt 3.	=	8,4%

Arbetshälsoekonomiskt analysverktyg

- De två komponenterna summeras ihop till en ohälsokostnad och företaget vägleds sedan i arbetet med att ta fram en ekonomisk plan.
- Resultatet kan sammanställas som
 - Affärsplan för insats
 - Affärsplan till grund för beslut
- Kan kopplas till mål för arbetsmiljöarbetet, tex
 - Arbetsmiljöpolicy
 - Mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön

UPPSALA
UNIVERSITET

Rekommendation för beslut

- Kan vi utifrån verksamhetsanalysen rekommendera lämplig insats för organisationen?
- Om det finns flera möjliga alternativ, vilka är för- respektive nackdelarna med de olika alternativen?
- Kan vi utvärdera och följa upp de insatser vi genomför?

UPPSALA
UNIVERSITET

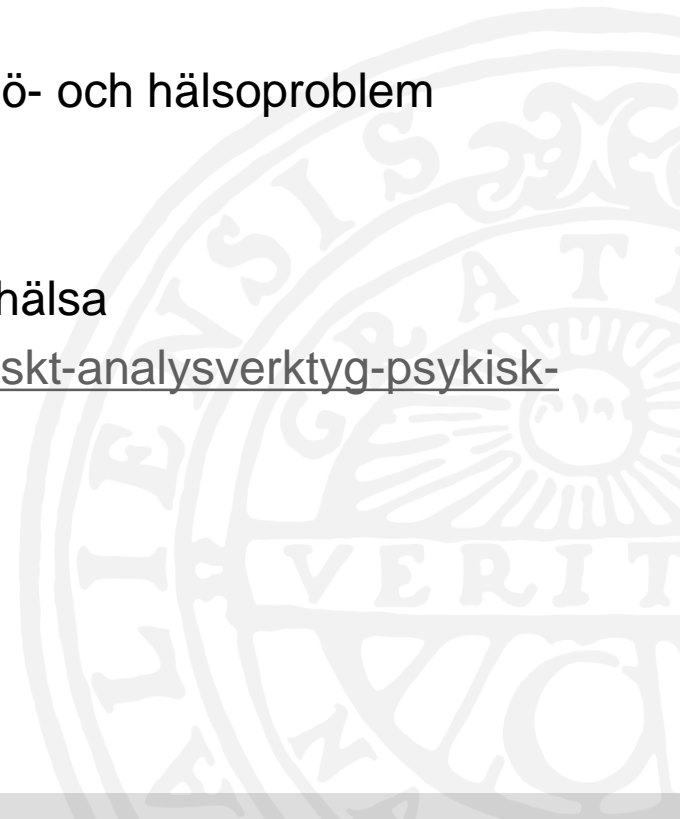
Länkar

Arbetshälsoekonomisk analysverktyg för arbetsmiljö- och hälsoproblem

<http://www.fhvforskning.se/metoder-verktyg>

Arbetshälsoekonomisk analysverktyg för psykisk ohälsa

<https://mynak.se/publikationer/arbetshalsoekonomiskt-analysverktyg-psykisk-ohalsa/>

UPPSALA
UNIVERSITET

Tack för er uppmärksamhet!

Kontakt:

malin.lohela.karlsson@medsci.uu.se

